

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Азизӣ Назирҷон Эргашзода тахти унвони «Вазъи робитаҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбии шаҳри Хучанд дар солҳои 1991–2021», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 6.1.1. Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) пешниҳод шудааст.

1. Таърифи умумӣ ва мубрамияти таҳқиқот. Кори диссертатсионии мазкур ба як масъалаи муҳими таърихи маорифи Тоҷикистони давраи истиқлол — ташаккул ва таҳаввули робитаҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбии шаҳри Хучанд дар бозёи солҳои 1991–2021 бахшида шудааст. Муаллиф мавзӯи таҳқиқро дар ҷаҳорҷӯби ихтисоси 6.1.1. Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) интихоб намуда, раванди мазкурро ҳамчун зухуроти таърихӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ дар мисоли муассисаҳои олии шаҳри Хучанд мавриди баррасӣ қарор додааст.

Мубрамии мавзӯ ба таври бояду шояд асоснок қарда шудааст. Давраи сохибистиклолӣ дар таърихи Тоҷикистон бо тағйироти сохторӣ дар низоми маориф, ҳамгироии донишгоҳҳо ба фазои ҷаҳонӣ таълим ва таҳкими дипломатияи илмӣ ҳамроҳӣ дошт. Дар шароите, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон роҳи ҳамгироиро ба низоми таҳсилоти ҷаҳонӣ интихоб намудааст, омӯзиши таҷрибаи муассисаҳои олии шаҳри Хучанд ҳамчун яке аз марказҳои илмӣ фарҳангии шимоли кишвар аҳамияти илмӣ ва амалӣ дорад.

2. Таърихнигорӣ ва дараҷаи омӯзиши масъала. Дар автореферат ба дараҷаи омӯзиши масъала диққати ҷиддӣ дода шудааст. Муаллиф таърихнигории ватанӣ ва хориҷиро ба таври нисбатан муфассал баррасӣ намуда, самтҳои асосии таҳқиқотро нишон додааст. Аз ҷумла, осори Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ки дар онҳо масъалаҳои сиёсати хориҷӣ ва рушди маориф дар доираи муносибатҳои байналмилалӣ инъикос ёфтаанд, ҳамчун заминаи назариявӣ

истифода шудаанд. Инчунин, таҳқиқотҳо оид ба таърихи Донишгоҳу донишкадаҳо шаҳри Хучанд ва робитаҳои байналмилалӣ онҳо мавриди таҳлил қарор гирифтаанд.

Бояд қайд намуд, ки муаллиф на танҳо адабиёти илмиро номбар кардааст, балки кӯшиш намудааст, ки саҳми ҳар як самти таърихнигориро дар омӯзиши мавзӯи муайян намояд. Ӯ дуруст таъкид мекунад, ки маълумоти мавҷуда асосан дар нашрияҳои хусусияти идорӣ (китобҳои ҷашнӣ, маълумотномаҳо) инъикос ёфтаанд ва манзараи пурраи таҳаввулот ва робитаҳои байналмилалӣро қушода намедиханд. Ин нукта собит мекунад, ки мавзӯи интиҳобшуда то ҳол ба таври кофӣ таҳқиқ нашудааст.

3. *Заминаи сарчашмашиносии таҳқиқот* дар автореферат ба таври нисбатан мушаххас инъикос ёфтааст. Муаллиф ба санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ (Қонуни ҚТ «Дар бораи маориф», Қонуни ҚТ «Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва баъдидипломӣ», Стратегияи миллии рушд то соли 2030 ва ғайра), маводи бойгонӣ, маълумоти омӯрӣ, матбуоти даврӣ, ёддоштҳо ва сарчашмаҳои шифохӣ (мусохиба бо Ф. Ҷӯраев) таъя намудааст. Маҷмӯи сарчашмаҳои истифодашуда гуногуннамо буда, имкон медиҳад, ки раванди мавриди таҳқиқ аз ҷанбаҳои гуногун баррасӣ гардад.

Дар баҳши методология муаллиф қайд мекунад, ки таҳқиқот бар асоси принципҳои таърихият, воқеъбинӣ ва низомнокӣ анҷом ёфтааст. Интиҳоби методҳо ба мақсад ва вазифаҳои гузошташуда мувофиқат мекунад.

4. *Навгонии илмӣ таҳқиқот* дар автореферат ба таври мушаххас ифода ёфтааст. Муаллиф қайд мекунад, ки бори аввал робитаҳои байналмилалӣ мактабҳои олии Хучанд дар фосилаи 30-сола (1991–2021) ба таври системавӣ омӯхта мешавад. Ин нукта сазовори арзёбии мусбат мебошад. Ҳамзамон, муаллиф таъсири лоиҳаҳои байналмилалӣ, ба мисли ERASMUS+, DAAD, TEMPUS ва дигар барномаҳои грантиро ба рушди илм, сифати таҳсил ва тарбияи кадрҳои рақобатпазир дар мактабҳои олии Хучанд бо ҷузъиёти назаррас ва таҳлили илмӣ арзёбӣ мекунад. Инчунин, таъсири мутақобила ва ҷанбаҳои минтақавӣ-ҷуғрофӣи ҳамкорихон байналмилалӣ таҳлил шудааст.

5. *Асоснокӣ ва этнимоҷнокии ҳулосаҳои муаллиф* бо заминаи сарчашмашиносӣ, маводи воқеӣ ва мантики таҳқиқот тасдиқ мегарданд. Ҳамзамон, муаллиф душворихо ва маҳдудиятҳои мавҷударо низ ошкор намудааст: сатҳи пасти дониши забонҳои хориҷӣ дар миёни як қисм омӯзгорон, набудани стратегияи миллии робитаҳои байналмилалӣ, маҳдудияти маблағгузориҳои дохилӣ, давомнокии кӯтоҳи лоиҳаҳо ва камбудани фарогирии фанҳои дақиқ ва техникӣ дар барномаҳои байналмилалӣ ҳамчун омилҳои маҳдудкунанда арзёбӣ гардидаанд.

6. *Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот* дар сатҳи он дар васеъ ва мустаҳкам намудани заминаи назариявӣ-методологӣ омӯзиши раванҷҳои ҳамгироии муассисаҳои таҳсилоти олӣ ба фазои байналмилалӣ таълимӣ ифода меёбад. Маводи дар қараёни таҳқиқот бадастомада заминаи муътамади сарчашмашиносиро ташкил медиҳад, ки муҳаққиқони машғул ба масъалаҳои таҳсилоти олӣ ва ҳамкориҳои байналмилалӣ дар соҳаи таҳсилот метавонанд аз он истифода намоянд.

Аҳамияти амалии диссертатсия дар он зоҳир мегардад, ки тавсияҳои таҳқиқот дар самти татбиқи барномаҳои фаромиллӣ, таҳкими механизмҳои ҳамкорӣ бо донишгоҳҳои хориҷӣ ва татбиқи стандартҳои байналмилалӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олӣ амалӣ мешаванд. Ин омилҳо барои рушди босифати илму маориф, омодаسازی кадрҳои рақобатпазир ва тақвияти мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар фазои байналмилалӣ таҳсилоти олӣ аҳамияти бузург доранд. Муаллиф қайд мекунад, ки натиҷаҳои таҳқиқот дар раванди таълим (дар фанҳои «Таърихи халқи тоҷик», «Таърихи муносибатҳои байналмилалӣ», «Таърихи маориф» ва курсҳои махсус), инчунин дар таҳияи барномаҳои таълимӣ ва маҷмӯаҳои методӣ истифода мешаванд.

7. *Сохтори диссертатсия* тибқи тарҳи классикӣ бунёд ёфтааст: муқаддима, се боб, ки ҳар кадоми онҳо ба ду зербоб тақсим шудаанд. Ҳулоса ва рӯйхати сарчашмаҳо. Чунин сохтор ба кушодани пурраи мавзӯ мусоидат мекунад, зеро дар бобҳои якум ва дуум ҷанбаҳои таърихӣ ва институтсионалии раванҷ, дар боби сеюм бошад, иштироки муассисаҳо

дар барномаву лоиҳаҳои байналмилалӣ ва рушди фаъолияти таълимӣ-маърифатии эҷодӣ таҳлил гардидаанд.

8. *Натиҷаҳои асосии таҳқиқот* дар 7 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла 3 мақола дар маҷаллаҳои тақризишавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъъ расидаанд. Муаллиф дар конференсияҳои сатҳи байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ иштирок намуда, натиҷаҳои тадқиқотро муаррифӣ кардааст.

9. *Хулоса.* Таҳқиқоти диссертатсионии Азизӣ Назирҷон Эргашзода таҳти унвони «Вазъи робитаҳои байналмилалӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбии шаҳри Хучанд дар солҳои 1991–2021» ба талаботи муқарраргардида барои диссертатсияҳои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих ҷавобгӯ мебошад. Таҳқиқот дорои наwgонии илмӣ буда, ҳамчун кори анҷомёфтаи илмӣ-таҳқиқотӣ ва тахассусӣ арзёбӣ шуда метавонад. Муаллиф барои сазовор шудан ба дараҷаи илмӣ дархостшуда асосҳои кофӣ дорад.

Диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои диссертатсияҳои номзадӣ ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 6.1.1. Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) мебошад.

Тақриздиханда:

номзади илмҳои таърих, дотсент,

мудири кафедраи дизайни

либос ва санъати мӯд

Суроға: 734061, ш. Душанбе, куч. Н.Карабаев, 63/3

Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон

Тел: +992 927792043 E-mail: Mirzozonazar.1970@mail.ru

Соҳибназарзода М.Д.

Имзои Соҳибназарзода М.Д.-ро
тасдиқ менамоям: Сардори раёсати
кадрҳо, коргузори ва назорати ДТТ
« 03 » _____ 10 _____ соли 2026

Абдуназаров А.Ҷ.